

การวิเคราะห์หลักสุจริต 3 กับนักการเมืองในสังคมไทย Good faith analysis 3 with politicians in Thai society

สมนึก กุลมณี* พระมหาสมคิด สมปนโน†
ธนาคม รื่นพานิช‡ ชุมศักดิ์ นรรัตน์วงศ์§
อังคาร กาญจนเพชร**

Received February 11, 2019; Revised March 1, 2019; Accepted May 15, 2019

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันนี้นักการเมืองในสังคมไทยของแต่ละแห่งมีแบบแผนวัฒนธรรมทางการเมืองแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะเด่นของแต่ละบริบทพื้นที่ของวัฒนธรรมการเมืองในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ โดยที่พลเมืองและสถาบันการเมืองท้องถิ่นของประเทศไทยเรานั้น ได้สั่งสม “แบบแผนวัฒนธรรมการเมือง” หรือ “ลักษณะนิสัยทางการเมือง” จากการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองการปกครองของยุคสมัยต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนักการเมืองเป็นผู้มีอิทธิพลที่สามารถส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกด้าน เพราะนักการเมืองมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและดำเนินตามนโยบายในการบริหารประเทศ ดังนั้นนักการเมืองที่จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในตนเองเพื่อควบคุมความประพฤติของตนเองให้ประพฤติเป็นไปในทางแห่งความดีงาม เนื่องจากพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานที่ดีของนักการเมืองนั้นควรนำหลักสุจริตธรรม เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติชอบด้วยกาย เรียกว่า กายสุจริต การปฏิบัติชอบด้วยวาจา เรียกว่า วาจาสุจริต การปฏิบัติชอบด้วยใจ เรียกว่า มโนสุจริต ซึ่งหลักสุจริตธรรมเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในพัฒนาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานในองค์กรไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านพฤติกรรมด้านกาย ด้านวาจา ด้านจิตใจ และด้านปัญญา ล้วนเป็นแนวทางการประยุกต์หลักของกายสุจริตในการพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าและให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับมนุษย์ที่อยู่ในสังคมนี้ได้ เพราะการใช้หลักกายสุจริตเกี่ยวเนื่องกับการแสดงออกทางกายที่ดีงาม เป็นความประพฤติที่ดีงาม และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของมนุษย์ต่อเพื่อนมนุษย์ มนุษย์ต่อสรรพสัตว์ และมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมด้วยกัน

คำสำคัญ : สังคมไทย, นักการเมืองไทย, หลักสุจริต 3,

Abstracts

Nowadays, politicians in each Thai society have different political culture patterns. Depends on the distinctive characteristics of each context in the local political culture. In which, the citizens and local political institutions in Thailand have built up a "political culture pattern" or "political behavior" from the change through politics Governing of different eras from past to present in which politicians are influential people who can affect people's well-being in every area Because politicians have the duty to formulate policies and carry out the policies of national administration, so good politicians must have morality and self ethics in order to control their behavior in order to behave in virtue. Due to the good behavior of politicians, good faith and ethics should be applied. In order to apply in work that is, the practice of being like the body is called the body of good faith. The practice of verbally is called the word of good faith. The practice of mind is called mantras in good faith. Which can be used as a guideline to develop operational behavior in the organization at the same time, physical behavior, verbal, mental and intellectual are all ways to apply the principles of honest body in the development of society to advance and to be effective for Human beings in this society because the use of honest principles

* ร.ต.อ.สมนึก กุลมณี ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โทร. 0824393399 อีเมล nuk36@hotmail.com

† พระมหาสมคิด สมปนโน อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

‡ นายธนาคม รื่นพานิช เลขานุการนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

§ นายชุมศักดิ์ นรรัตน์วงศ์ นักเขียนอิสระ

** ดร.อังคาร กาญจนเพชร รองประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี

in relation to good physical expression Is a good behavior And is the duty of humans to fellow humans Humans against sentient beings And humans to the environment together.

Keywords: Thai society, Thai politicians, good faith principles 3

บทนำ

สังคมไทยในสายตาของหลายคนอาจจะมองได้หลายมุมมอง นั้นเป็นเพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยที่กำลังพัฒนา มักจะมีปัญหาในเรื่องของผู้แทนของประชาชน โดยเฉพาะในประเทศไทยนั้นมีการพูดคุยกันผ่านทางสื่อต่าง ๆ และตามสภากาแฟต่าง ๆ ว่าในการเลือกตั้งทุกครั้ง ผู้แทนบางคนที่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการซื้อเสียง จึงได้มีหน่วยงานองค์กรอิสระขึ้นมาเพื่อดูแลในเรื่องการเลือกตั้งโดยตรง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 145 และมาตรา 147 บัญญัติให้คณะกรรมการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งในปัจจุบันการบริหารราชการแผ่นดินของไทย เป็นไปตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534) ประกอบด้วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นของไทย พ.ศ. 2440 เริ่มในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่น เรียกว่า “สุขาภิบาลกรุงเทพ” พ.ศ. 2499 ต่อมารัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น (อบต.) ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ รายจ่ายของตนเอง และสามารถดำเนินกิจการส่วนตำบลได้อย่างอิสระ พ.ศ. 2537 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 85 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในทางการเมืองการปกครอง ผู้นำหรือที่เรียกว่านักการเมือง (Politician) มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้กลไกของระบบการปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ นักการเมืองจึงเป็นผู้มีอิทธิพลที่จะสามารถส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกด้าน เพราะนักการเมืองมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และดำเนินตามนโยบายในการบริหารประเทศ เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญ ดังนั้น นักการเมืองที่ดีจะต้องเป็นผู้มีจริยธรรมในตนเองเพื่อควบคุมความประพฤติตนเองให้ประพฤติเป็นไปในทางแห่งความดี พฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ดีของนักการเมืองนั้นควรนำหลักสุจริตธรรม เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติชอบด้วยกาย เรียกว่า *กายสุจริต* การปฏิบัติชอบด้วยวาจา เรียกว่า *วจีสสุจริต* การปฏิบัติชอบด้วยใจ เรียกว่า *มโนสุจริต* ซึ่งหลักสุจริตธรรมเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในพัฒนาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานในองค์กรได้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งบุคลากรในสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล นั้นมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานและจะต้องมีรูปแบบในการปฏิบัติงานที่หลากหลายและประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและยุติธรรมอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

สังคมไทย

ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย

สังคมไทย หมายถึง กลุ่มชนชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทย มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นต่างจากสังคมอื่น ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ความเชื่อ มารยาท อาหาร การดำเนินชีวิตที่มีพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน เป็นต้น

สถาบันทางสังคมในสังคมไทย

สถาบันทางสังคมไทย เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นแนวทางการปฏิบัติของสังคมไทยที่มีกฎเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อสนองความต้องการของสังคมไทย เป็นที่ยอมรับของประชากรและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปในสังคมไทย

สถาบันที่สำคัญในสังคมไทยเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญ 5 สถาบัน คือ

1. สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวในสังคมไทย มีลักษณะสำคัญดังนี้

1) การเริ่มต้นของครอบครัวในสังคมไทย เริ่มจากการสมรสโดยมีประเพณีการสู่ขอ การหมั้น การแต่งงาน มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย

2) สังคมไทยในปัจจุบันนิยมการมี “ครอบครัวเดี่ยว” คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูกในบ้านเดียวกัน ส่วนสังคมชนบทของไทยยังคงนิยม “ครอบครัวขยาย” คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และเครือญาติในบ้านเดียวกัน

3) สถาบันครอบครัวในสังคมไทย มีค่านิยมให้ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว และหาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว ปัจจุบันผู้หญิงทำงานนอกบ้านมากขึ้น

2. สถาบันการเมืองการปกครอง

สถาบันการเมืองการปกครองในสังคมไทยมีลักษณะสำคัญคือ

- 1) ประชาชนในสังคมไทยนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่
- 2) สังคมไทยยกย่องและเทิดทูนองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ
- 3) การปกครองของสังคมไทย คือ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภา มีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4) มีการตื่นตัวทางการเมืองการปกครองแนวใหม่ การจัดการเลือกตั้งแนวใหม่ มีการปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูปการศึกษา และอื่น ๆ ที่ทำให้สังคมเป็นสากลมากขึ้น

3. สถาบันทางศาสนา

สถาบันทางศาสนาในสังคมไทยมีลักษณะสำคัญ คือ

- 1) ประชาชนในสังคมไทยนับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่
- 2) ชาวไทยมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา
- 3) ชาวไทยมีวิถีการดำเนินชีวิตโดยได้รับอิทธิพลทางศาสนา ทำให้มีประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

4. สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาในสังคมไทยในอดีต วัด และวัง เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชนชาวไทย ในปัจจุบันสังคมไทยมีการปฏิรูปการศึกษา และมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งส่งผลให้การศึกษาของสังคมไทยมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น

- 1) การปฏิรูปการศึกษาของไทย
- 2) มุ่งปฏิรูปการศึกษาที่ให้ครูปฏิรูปการเรียนรู้
- 3) มีการจัดการศึกษานอกระบบ
- 4) ให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้

5. สถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันเศรษฐกิจในสังคมไทย มีลักษณะสำคัญ คือ

1) ระบบเศรษฐกิจของสังคมไทย เป็นระบบเศรษฐกิจบนพื้นฐานของระบบทุนนิยม ประชากรมีเสรีภาพในการดำเนินการทางเศรษฐกิจและเสรีภาพในการเลือกซื้อสินค้า

2) ปัจจุบันรัฐบาลได้นำระบบเศรษฐกิจแบบผสมมาดำเนินการ มีการส่งเสริมปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น

3) มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาจัดการดำเนินการให้เป็นผลผลิตสู่ตลาดในโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ค่านิยมของคนไทย 12 ประการ

เป็นนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นโยบายนี้มีขึ้นเพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยและสร้างคนในชาติให้เข้มแข็งโดยที่ค่านิยมของคนไทย 12 ประการ ประกอบไปด้วย

1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การที่เราเกิดมาบนผืนแผ่นดินไทยที่อุดมสมบูรณ์และมั่งคั่ง มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่อุทิศให้แก่ประชาชนอันเป็นที่รัก มีศาสนาพุทธซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจ และก็มีธงชาติที่ป่าวประกาศถึงสัญชาติของเรา

2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม หมายถึง การที่เราเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยของเราให้เข้ากับคนอื่นหรือทัศนคติไปในทางที่ดีนั้นจะทำให้เราได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละมุมมอง ซึ่งจะทำให้ข้อขัดแย้งและปัญหายุติลง

3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ หมายถึง บุญคุณของพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเรามาก ทานทั้งสองให้กำเนิดเรามาในโลกอันกว้างใหญ่ เลี้ยงดูเราอย่างดีด้วยความรักและห่วงใย รวมทั้งผู้ปกครอง และคุณครูบาอาจารย์ที่ให้การศึกษาดังแต่เล็กจนโต ซึ่งจะทำให้เราเติบโตใหญ่เป็นคนที่ดีในสังคม ดังนั้น เราควรตอบแทนบุญคุณของทุกท่านโดยประพาสดีให้ดี เช่น การเคารพหรือปฏิบัติตามกฎระเบียบที่มีอยู่ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม หมายถึง การที่เราดำรงชีวิตประจำวันนั้น แน่ใจว่าเราต้องใช้ความรู้อยู่ตลอดเวลา ณ ตอนนี้โลกเปลี่ยนไปอย่างมาก เพราะฉะนั้นเราควรมุ่งหาความรู้เพื่อให้ทันกับโลกภายนอกที่หมุนอยู่ตลอดเวลา เราควรมีความเพียรพยายาม มุ่งมั่นในการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน เช่น การใช้ตำราเรียน อินเทอร์เน็ตหรือสื่ออื่น ๆ ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลได้

5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม หมายถึง ประชาชนชาวไทยควรที่จะภาคภูมิใจกับประเพณี ศิลปะอันงดงาม และวัฒนธรรมอันดั้งเดิม เช่น วันปีใหม่ของประเทศไทย สงกรานต์ ในขณะที่ค่านิยมของตะวันตกนั้นเข้ามาและมีบทบาทมากกับการพูดจา กิริยาและการแต่งกาย ซึ่งทำให้ประเพณีอันงดงามนั้นถดถอยลง ด้วยเหตุนี้เราควรที่จะเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และสืบทอดให้ถึงรุ่นต่อไปเรียนรู้

6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน หมายถึง การที่เราให้โดยไม่หวังผลตอบแทนนั้นเป็นสิ่งที่ดี ประเสริฐ การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความหวังดี ถึงแม้ว่าผลลัพธ์ที่เราจะได้คือความสุขเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เราก็จะได้มิตรสัมพันธ์ที่ดี ศีลธรรมก็เป็นข้อที่เราควรถือไว้ในใจ เช่นศีล 5 และการที่เราเสียสัจจะต่อคนอื่นว่าจะทำอะไร จะทำให้เราเป็นคนดีในสังคม

7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง หมายถึง การเป็นประชาธิปไตยนั้นเป็นระบบการบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง โดยที่เรามีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งเราควรเคารพต่อหลวงเราด้วยใจรัก

8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ หมายถึง ทุกวันนี้เรามักจะเห็นผู้คนแตกแยก หรือไม่ให้ความเคารพกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่ไม่มีระเบียบในสังคม อย่างแรกต้องเริ่มที่ตัวเราเอง เราควรที่จะมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และเคารพผู้ใหญ่ และสิ่งเหล่านี้จะเป็นต้นแบบให้อีกหลาย ๆ คนเพื่อที่จะทำให้สังคมไทยนั้นเจริญ

9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หมายถึง สติเป็นสิ่งที่เราควรตระหนักอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะได้ทำสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุด รวมถึงการคิดทบทวนให้รอบคอบ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ผลลัพธ์ที่เราจะได้ถ้าเราทำอะไรโดยมีสติคือความมาเร็ว

10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การดำรงชีพนั้นอาจจะจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เราควรตระหนักอยู่ตลอดเวลา ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้คำสอนไว้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการที่เราต้องปรับเปลี่ยนตนให้เข้ากับคนอื่น และถ้าเราทำตามคำสอนของพ่อหลวง ชีวิตเราจะมีความสุขอยู่กับสิ่งที่เรามี

11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา หมายถึง การที่มีจิตใจอันแน่วแน่ จะไม่สั่นคลอนใดๆทั้งสิ้นถ้ามีอุปสรรคหรือกิเลสเข้ามา ถ้าเราได้ผ่านสิ่งเหล่านี้มาบ่อยครั้ง มันจะทำให้เราเข้มแข็ง เช่น เราไม่ควรดื่มสุราหรือสูบบุหรี่ถ้ามีคนชักชวน

12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง หมายถึง ในการดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น เราควรคำนึงถึงข้อดีและข้อเสีย แต่ไม่ใช่แค่คำนึงสำหรับตนเองแต่ควรคำนึงถึงผู้อื่นด้วย อีกทั้ง เราควรช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เช่นไปสอนหนังสือที่บ้านเด็กกำพร้า หรือไปให้ความบันเทิงที่บ้านคนชรา เป็นต้น

บริบทของนักรการเมืองในสังคมไทย

ความหมายของนักรการเมืองในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้นิยามและความหมายนักรการเมืองไว้ว่า นักรการเมือง หมายถึง ผู้ฝึกฝนในทางการเมือง, ผู้ที่ทำหน้าที่ทางการเมือง (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 237) ซึ่งนิยามดังกล่าวเน้นถึงบุคคลที่เข้ามารับตำแหน่งทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่แทนบุคคลอื่น หรือเรียกว่าผู้ให้การสนับสนุนและให้โอกาสเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามแผนนโยบายทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่รับใช้ประเทศชาติและประชาชนส่วนรวม เพื่อให้เป็นไปตามระบอบการเมืองการปกครองนั้น ๆ เช่น ประเทศไทยมีการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทน โดยการใช้สิทธิเลือกบุคคลที่ตนมีความเชื่อถือว่าเป็นคนดีมีคุณธรรม มีศีลธรรม และมีจริยธรรม สำหรับทำหน้าที่ทางการเมืองแทนประชาชนเรียกว่า นักรการเมือง

หรือผู้ที่ทำหน้าที่ในทางการเมือง แต่ในทฤษฎีรัฐศาสตร์มองว่าการเมืองหรือการวิเคราะห์การเมือง (approach to political analysis) ต่างออกไป แต่สาระสำคัญเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ เป็นการใช้อำนาจแบบสองทางระหว่างฝ่ายที่เป็นผู้ปกครอง (rulers) และฝ่ายผู้ถูกปกครอง (ruled)

โดยที่คำจำกัดความของนักการเมืองที่ชัดเจนและรัดกุมมากที่สุดควรพิจารณาจากทัศนะของนักรัฐศาสตร์ เช่น ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541 : 61) มองว่า นักการเมือง หมายถึง กลุ่มคนที่เข้ามาวางรูปแบบของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ คนเราจึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับ (นักการเมือง/นักปกครอง) กับผู้ถูกบังคับ (ประชาชน) เสมอ

รศ.ดร.ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2545: 117) ให้คำนิยามนักการเมืองที่ครอบคลุมและช่วยให้เห็นภาพความเกี่ยวพันของการเมืองกับคนในสังคมว่า การเมืองเป็นการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้และการใช้อำนาจทางการเมือง โดยที่อำนาจทางการเมืองหมายถึงอำนาจในการที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือสังคม นักรัฐศาสตร์บางท่านมองว่า แท้จริงนั้น การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้แย่งชิงของกลุ่มผลประโยชน์ (interest group) ที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่แย่งกันเข้าสู่อำนาจบริหารประเทศ หรือน้อยที่สุดก็ให้ผลผลิตจากระบบการเมือง (political outputs)

ทองเปลว ทองบ้านเกาะ นิยามความหมายการเมืองและนักการเมืองแล้ว แบ่งได้เป็น กลุ่ม 5 ดังนี้ (2555: 12-13)

กลุ่มที่ 1 การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ โดยเป็นการต่อสู้กันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลในการบริหารกิจการบ้านเมือง โดยคำนิยามของการเมืองในเชิงอำนาจที่น่าสนใจอันหนึ่ง ที่ได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจนมากได้แก่นิยามของ ที่กล่าวว่า การเมือง หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับอำนาจ สถาบันและองค์กรในสังคม ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจเด็ดขาดครอบคลุมสังคมนั้น ในการสถาปนาและทำนุรักษาคำเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม มีอำนาจในการทำให้จุดประสงค์ร่วมกันของสมาชิกในสังคมได้บังเกิดผลขึ้นมา และมีอำนาจในการประนีประนอมความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนในสังคม

กลุ่มที่ 2 การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม ดังเช่นมุมมองของอีสตัน (David Easton) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การเมือง เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ ให้กับสังคมอย่างชอบธรรม (the authoritative allocation of values to society) ความหมายของการเมืองดังที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็นนิยามที่ได้รับการยอมรับอย่างสูงจากสำนักพหุนิยม (pluralism)

อย่างไรก็ดี ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้อธิบายไว้ว่า เราจะใช้ความหมายการเมืองดังกล่าวนี้ได้ก็ต่อเมื่อ ในสังคมนั้น ๆ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมเห็นพ้องต้องกันและยอมรับในกติกาที่กำหนดการใช้ อำนาจเพื่อแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเท่านั้น ส่วนในสังคมที่ยังไม่มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับกติกาที่กำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม การเมืองยังคงเป็นเรื่องของการแข่งขันกันเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งปันคุณค่าที่ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ (the competition for the authority to determine the authoritative allocation of values to society) โดยนัยนี้ การเมืองจึงมี 2 ระดับ คือ

ระดับแรก การเมืองอยู่ภายใต้การแข่งขันขัดแย้งของฝ่ายต่างๆ เพื่ออำนาจทางการเมืองที่ทุกฝ่ายยอมรับ ขณะที่การเมืองในความหมายแรกดังที่ศ.ดร.ชัยอนันต์สมุทวณิชที่กล่าวไปแล้ว ดูจะยอมรับว่ารัฐเป็นการรวมกันของกลุ่มหลากหลายในสังคม และรัฐมิได้เป็นเครื่องมือทางการบริหาร โดยมิได้เป็นตัวกระทำทางการเมืองที่จะขึ้นนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ แต่รัฐเป็นเพียงรัฐบาล ที่ทำหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวกในการแข่งขันกันของกลุ่มหลากหลายเท่านั้น

ระดับที่สอง คือทัศนะของฮาโรลด์ ลาสเวลล์ (Harold d. Lasswell) ที่กล่าวว่าการเมืองเป็นเรื่องของการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลและผู้มีอิทธิพล และเกี่ยวข้องกับว่าใคร ทำอะไร เมื่อไร และอย่างไร

กลุ่มที่ 3 การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ขณะที่ผู้คนซึ่งต้องการใช้ทรัพยากรนั้นมีอยู่มากและความต้องการใช้ไม่มีขีดจำกัด การเมืองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่คนในสังคมไม่อาจตกลงกันได้หรือเกิดความขัดแย้งขึ้น อย่างไรก็ตาม การมองการเมืองในลักษณะนี้มีข้อโต้แย้งอยู่มากกว่าหากไม่อาจยุติข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ บ้านเมืองย่อมตกอยู่ในสภาวะยุ่งยากวุ่นวาย ต่อมาจึงมีผู้ให้มุมมองการเมืองใหม่ว่าเป็นเรื่องของการประนีประนอมความขัดแย้งมากกว่าเป็นเรื่องของความขัดแย้ง

กลุ่มที่ 4 การเมืองเป็นเรื่องของการประนีประนอมผลประโยชน์ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความขัดแย้งจากการดำเนินงานทางการเมืองที่ไม่มีทางออก

กลุ่มที่ 5 การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐและการบริหารประเทศ ในกิจกรรมหลัก ด้านคือ งานที่เกี่ยวกับรัฐ การบริหารประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการอำนวยความสะดวกในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นการควบคุมให้มีการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งหากพิจารณาให้ละเอียดแล้ว การเมืองโดยนัยยะนี้เป็นเรื่องคาบเกี่ยวกับการเมืองเชิงอำนาจ ซึ่งได้ถูกนำไปใช้ผ่านกระบวนการ

นโยบายและการแต่งตั้งคณาจารย์นโยบายไปปฏิบัติ(ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ) ในรูปของอำนาจและการปฏิบัติงานทางการปกครองและแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและการบริหารการปกครองที่แยกแยะจากกันได้

กลุ่มที่ 6 การเมืองเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายของรัฐ กล่าวคือการเมืองเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายหน่วยงานและเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย โดยนัยหนึ่ง การเมืองก็คือกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ นั่นเอง

การเมืองในสังคมไทย

ผู้บริหารองค์กรปกครองของไทยในวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากกลุ่ม/องค์กรชุมชน และประชาชนทั่วไป (เป็นฐานเสียง) โดยการสนับสนุนให้มาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น เป็นคนในท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองภายนอก และไม่ใช้คนของทางการ (ผู้ว่าฯ นายอำเภอหนุนหลัง) อย่างชัดเจน ผู้บริหารท้องถิ่นในวัฒนธรรมแบบนี้เป็น “นักประสานงาน” มากกว่าเป็นผู้หน้าที่เข้มแข็งเด็ดขาด ส่วนใหญ่มีแบบแผนบริหารแบบเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่ม/องค์กรชุมชน รับฟังความคิดเห็นผ่านเวทีชุมชน และการปรึกษาหารือระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชน และบางครั้งก็เชิญหน่วยงานของรัฐในพื้นที่มาร่วมปรึกษาหารือ และตัดสินใจร่วมกัน ใช้หลักการตัดสินใจแบบ “เห็นพ้องต้องกัน” ให้ข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน (ด้วยความอดทน) มากกว่าการใช้เกณฑ์เสียงข้างมาก นโยบายและแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ริเริ่มมาจากความคิดและความต้องการของกลุ่ม/องค์กรชุมชน จะมีเพียงบางกรณีเท่านั้นที่มาจากวิสัยทัศน์หรือความคิดความต้องการของผู้บริหารท้องถิ่นโดยลำพัง เป็นที่น่าสังเกตว่าการริเริ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในวัฒนธรรมแบบนี้มักจะมุ่งแก้ปัญหาที่ประชาชนเผชิญหน้าอยู่ในอดีตและปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ไม่ค่อยพบเห็นแผนงานที่เน้นการป้องกันปัญหาหรือการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึงในอนาคต การเลือกตั้งในท้องถิ่นเป็นแบบปรึกษาหารือนี้อาจมีผู้สมัครรับเลือกตั้งจากหลายกลุ่มและมีการแข่งขันทางการเมืองที่เข้มข้นระหว่างกลุ่มต่างๆ ขึ้นได้เสมอ แต่ในที่สุดผู้ที่ได้รับเลือกจะเป็นผู้ที่กลุ่มองค์กรชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับมากที่สุด เมื่อเสร็จสิ้นการเลือกตั้งแล้ว การแข่งขันทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงการเลือกตั้งก็ค่อยๆ คลี่คลายและหมดไปสมาชิกสภาท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นแกนนำกลุ่ม/องค์กรชุมชน สภาท้องถิ่นในวัฒนธรรมแบบนี้ส่วนใหญ่จะมีบทบาทชัดเจนเฉพาะด้านนิติบัญญัติเท่านั้น นอกจากนั้นก็จะเห็นสมาชิกสภาท้องถิ่นไปร่วมกับฝ่ายบริหารในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และเวทีปรึกษาหารือกับกลุ่ม/องค์กรชุมชนและให้ข้อคิดเห็นแก่ฝ่ายบริหารเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่างๆ สำหรับการทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหารนั้น ดูเหมือนจะให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย ไม่ค่อยได้เห็นบทบาทการเป็นฝ่ายค้านหรือตรวจสอบฝ่ายบริหารอย่างเข้มแข็งจริงจังมากนัก และไม่ค่อยพบการแบ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นกลุ่มฝ่ายค้าน-ฝ่ายบริหารในวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้บ่อยครั้งนัก (จรัส สุวรรณมาลา, ศ.ดร., 2549)

นักการเมืองในสังคมไทยกับหลักสุจริต 3

บริบทของสุจริต 3

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ให้ความหมายสุจริต หมายถึง ความประพฤติดี, ประพฤติชอบ

1. กายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย มี 3 คือ งดเว้นและประพฤติตรงข้ามกับ ปาณาติบาต อทินนาทาน และกาเมสุมิจฉาจาร

2. วาสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา มี 4 คือ งดเว้นและประพฤติตรงข้ามกับ มุสาวาท ปิสุณวาจา ผรุสวาจา และสัมผัปปลาปะ

3. มโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ มี 3 คือ อนภิชฌา อพยาบาท และ สัมมาทิฏฐิ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2546: 159)

ลักษณะของการกระทำทั้ง 3 ข้างต้นนี้รวมเรียกว่าสุจริตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

1. กายสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางกาย มี 3 อย่าง ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย และเว้นจากการประพฤติดิฉินกาม

2. วาสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางวาจา มี 4 ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียดไม่พูดคำหยาบ และไม่พูดเพ้อเจ้อ

3. มโนสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางใจ มี 3 อย่าง ได้แก่ อดภิชฌา ไม่เพ่งอยากได้ของผู้อื่น อพยาบาท ไม่มีจิตประทุษร้ายใครและสัมมาทิฏฐิ มีความเห็นชอบ

นักการเมืองในสังคมไทยกับหลักสุจริต 3

การใช้หลักสุจริต 3 สำหรับนักการเมืองในสังคมไทยนั้นคือ การประยุกต์หลักคำสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น ต้องเน้นไปที่ตัวปัจเจกบุคคล เพราะมนุษย์มีศักยภาพติดตัวมาด้วยกันทุกคน โดยมีจุดหมาย คือ ความสุข อิสรภาพ ความดีงามของชีวิต เพื่อพัฒนาตนเอง โดยมีหลักการให้เกิดความใฝ่รู้ อดทนต่อความยากลำบาก เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ โดยการกระทำที่สอดคล้องตามคำสอน ทางกาย 3 ประการ ได้แก่ ไม่ทำร้ายผู้อื่น แต่จงช่วยเหลือเกื้อกูลเขา เพราะทุกคนต่างรักชีวิตของ

ตนเองทั้งสิ้น เราจึงควรเห็นใจกัน ด้วยการไม่รังแก ไม่เบียดเบียนกัน กระทำด้วยความปรารถนาดี มีเมตตา และช่วยเหลือ เป็นกรรณา เป็นการกระทำที่ถูกต้อง ตามหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังที่ปรากฏในโอวาทปาติโมกข์ชั้นประกอบด้วยการต่าง ๆ ชั้นที่ 1 เรียกว่าชั้นอุดมการณ์ ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินหรือสิทธิของผู้อื่น แต่มีความเอื้ออาทรแบ่งปันและบริจาค การเบียดเบียนทรัพย์สิน หรือกรรมสิทธิ์ของใครก็ตาม ถ้าทำด้วยเจตนาถือว่าลักขโมย ฉ้อโกง การเอาสมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง เป็นการลักทรัพย์ ซึ่งเกิดจากความโลภ เป็นพวกหิวจัด ได้แล้วไม่รู้จักพอ แม้ปัจเจกบุคคลนั้นจะมีฐานะ มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีมีความสุขทางวัตถุ แต่ไม่รู้จักอ้ม จะเป็นคนเห็นแก่ได้ ซึ่งจะแสดงออกทางพฤติกรรมที่เห็นได้ชัด เช่น ฉ้อโกงเอาต่อหน้า กอบโกย ปล้น ค้าของเถื่อน คอร์รัปชัน การกระทำที่ผิด ๆ ที่เกิดจากความโลภ ความอยากได้ เพราะมีความไม่เข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ย่อมมีผลต่อตนเองคือ เหตุลักทรัพย์ ผลต้องติดคุก ฉ้อโกง ต้องมีคดี หรือแม้แต่การปกปิด กอบโกย ยักยอกเอาสมบัติของส่วนรวม ตนเองต้องสูญเสียทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ถูกฉกชิงวิ่งราว ถูกขู่กรอโขกทรัพย์ ถูกยึดทรัพย์ เป็นต้น ปัจเจกบุคคล หากทำให้ถูกต้องถูกทาง กระทำด้วยความไม่โลภอยากได้ของเขา เคารพในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินสมบัติของภรรยา สามี บิดา มารดา ของบุตรธิดา และผู้อื่น ไม่คิดจะลัก หรือหยิบไปโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีการงดเว้นจากพฤติกรรมดังกล่าว หากงดเว้นได้ จะเป็นการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น เป็นเหตุให้ได้ความรัก ความนับถือ ความเกรงใจตอบแทน จะมีบริวาร มีพรรคพวก คนที่เคยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นมาก่อน เมื่อถึงคราวต้องการความร่วมมือร่วมใจ ก็จะได้รับความช่วยเหลือ กิจกรรมต่างๆ ก็สำเร็จได้ สทาร์สันโดซ พอใจในคู่ครองของตนเอง คือ ไม่ส่ำส่อนทางเพศ แต่จงพอใจเฉพาะคู่ของตนเอง การมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตนเอง ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมมานาน ซึ่งทำให้ครอบครัวแตกแยก การประพฤติด้านทางเพศ เป็นการทำความผิดที่ร้ายแรง ควรจะละเลิก เพราะเป็นการเบียดเบียนทำร้ายผู้อื่นในสิ่งที่รักใคร่หวงแหน อยู่กับสารประโยชน์ ซึ่งหมายถึง การดำเนินชีวิตอยู่กับความเป็นจริง สิ่งที่เป็นประโยชน์ นำมาใช้ได้ และมีความเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการคบเพื่อน การสมาคมในสังคม การเลือกอาหาร งาน ที่อยู่อาศัย และพฤติกรรม สร้างสารประโยชน์ การที่จะสร้างสารประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ได้นั้นต้องอยู่กับสารประโยชน์ก่อนหากจัดตัวเองให้อยู่ในสารประโยชน์ได้ในระดับใดก็สามารถสร้าง สารประโยชน์ในระดับนั้นหรือใกล้เคียงกันได้การสร้างคนให้มีคุณภาพ คือ ความเป็นคนมีลักษณะที่ดีมีค่าต่อทั้งตนเองและผู้อื่น จัดเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของบุคคลที่จะประสบความสำเร็จ คนที่มีคุณภาพย่อมมีความสามารถเป็นยอดและมีความอดทนเป็นเยี่ยม โดยต้องมีการวางตนให้เหมาะสม คือ การวางตัวอย่างเหมาะสมเจาะพอดีกับภาวะและฐานะของตน การวางตัวเหมาะสมกับภาวะ เช่น การวางตัวสมวัย เช่น เป็นเด็กก็วางตัวสมกับเป็นเด็ก คือ หมั่น เรียนรู้ ซักถาม เชื่อฟัง อ่อนน้อม หากอวดรู้หรือทำตัวกระด้างก็จะไม่ได้รับการสอนหรือความเมตตาจากผู้ใหญ่ เมื่อไม่ได้รับการสอนจากผู้ใหญ่ก็จะไม่ฉลาดขึ้น หรือเมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็วางตัวให้เหมาะสมกับผู้ใหญ่ คือ มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ความยินดีให้อภัย หากเป็นผู้ใหญ่แต่ วางตัวไม่เหมาะสมก็จะเป็นได้แค่เพียงคนแก่ แต่ไม่ใช่ผู้ใหญ่ การนำทฤษฎีที่เกี่ยวกับกายสุจริตมาสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อให้องค์กรของสังคมนั้น ดำรงอยู่ด้วยความไม่ประมาท เพราะในองค์กร สังคมใดก็ตาม หากมีการแสดงออกทางกายและวาจา ที่ประกอบด้วยเมตตาธรรมนั้น จะเป็นบทพิสูจน์ของการประพฤติชอบ ประพฤติดี การประพฤติชอบและประพฤติดี เป็นเรื่องของกายและวาจา ส่วนความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ เป็นเรื่องของจิตใจ เป็นการประพฤติที่เป็นเหตุให้บุคคลนั้นเป็นคนดี เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม และองค์กรนั้นๆ ด้วยการนำแนวทางการประยุกต์หลักกายสุจริตใช้ระดับองค์กร มี 3 ทาง ได้แก่

1. สังคมระดับองค์กรต้องไม่พากันละเลย และรวมกันทำแต่ความชั่วด้วยการเบียดเบียนต่อเพื่อนร่วมงานในองค์กร นับแต่ระดับหัวหน้าเป็นต้นมา
2. องค์กรใดก็ตามหากมีสวัสดิการดี เอาใจใส่ต่อลูกน้อง จะไม่มีการลักทรัพย์ ขโมยสิ่งของต่าง ๆ ในองค์กรได้ และไม่มี การเบียดเบียนเพื่อนร่วมงานในองค์กรด้วยการถือเอาทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
3. ความรักเดียวใจเดียวในคู่ครองของตนเอง ในองค์กรใดก็ตามหากมีการนำหลักกายสุจริตข้อที่ 3 ไม่ประพฤติดัดในกาม บุคลากรมีความรักเดียวใจเดียว ในคู่ครองของตน ด้วยการให้คนในองค์กรมีจิตสำนึก ของความรับผิดชอบ มองเพื่อนร่วมงานเป็นเสมือนเครือญาติ การจะนอกใจจากคนรักจะไม่เกิด ไม่เกิดความทรยศต่อคนรัก ต่อครอบครัว เพราะคนในองค์กรอยู่กันอย่างพอเพียง อยู่อย่างเครือญาติ มีความเกื้อกูลต่อกันความเดือดร้อนก็จะไม่เกิดในสถาบันองค์กรนั้น ๆ การประพฤติดัดในกาม นอกใจในคู่ครองของตนเองก็จะไม่เกิดขึ้น

การจะเป็นนักการเมืองที่ดีนั้นทำองค์กรให้สมบูรณ์นั้นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าในองค์กรมีการละความเห็นผิด แล้วมาแก้ไขปรับให้เห็นถูกต้องแล้ว ถึงแม้ว่าจะยังมีความโลภ ความโกรธชิงชังกันบ้างและมีความหลงเห็นแก่ตัวอยู่ ก็จะเป็นเหตุเกิดขึ้นเป็นรายๆ ไปไม่รุนแรง ไม่ยึดเยื้อ ไม่ยาวนานเกินไป เพราะไม่มีตัวทิวเข้าใจจับด้วย แต่ถ้าหากความโลภ ความโกรธแค้นชิงชัง ความเห็นแก่ตัว มีทิว ความเห็นผิดเป็นฐานรองรับ จะร้ายและแผ่ไปในวงกว้างทำให้เกิดการเอาเปรียบในสิ่งแวดล้อมได้ การประพฤติดัดในกามทั้ง 3 ประการนี้ หากบุคคลในองค์กรนั้น นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดขึ้นในตนเอง จะทำให้คนในองค์กรนั้น สังคมนั้น อยู่อย่างมีความสุข เพราะนอกจากสุขของมนุษย์เราที่ว่าสุขเพราะการมีทรัพย์สินเงินทอง จากน้ำพักน้ำแรงของตนเอง มีความสุข สามารถใช้

จ่ายอย่างไม่อึดคักขัดสน ไม่เป็นหนี้เงินนอกระบบ หรือใช้เงินอนาคตให้ต้องเป็นหนี้ เพราะการเป็นหนี้ ถือว่าเป็นทุกข์อย่างยิ่ง แต่สุขที่ปวงที่กล่าวมา ถือว่าเป็นความสุขเล็กน้อย ถ้าหากสิ่งที่หามาได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย แต่ถ้าหากเทียบกับสุขที่เกิดจากความประพฤติที่ไม่มีโทษ จะมีความภูมิใจ อิ่มใจ ว่าตนเองประพฤติดี ประพฤติชอบ ไม่บกพร่องใคร ๆ ก็ติเตียนไม่ได้ ทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยนัยที่กล่าวมา หากมนุษย์มีความสุขทางโภคทรัพย์ ที่ไม่ผิดศีล ผิดธรรมแล้ว มนุษย์ที่อยู่ในองค์กร ต้องมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ ปฏิบัติร่วมกับสุจริต 3 ถึงจะพองค์กรให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

สุจริต 3 ประการเป็นฐานเบื้องต้นในการประยุกต์ใช้ทั้งตนเองและสังคมรอบตัว เป็นกระบวนการพัฒนาความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นการศึกษาเรียนรู้ของมนุษย์นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาและพัฒนาทั้ง 3 ด้านไป พร้อม ๆ กัน คือ ด้านพฤติกรรม ด้านกาย ด้านวาจา ด้านจิตใจ และด้านปัญญา ซึ่งล้วนเป็นแนวทางการประยุกต์หลักของกายสุจริตในการพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับมนุษย์ที่อยู่ในสังคมนี้นี้ได้ เพราะการใช้หลักกายสุจริต เป็นการแสดงออกทางกายที่ดีงาม เป็นความประพฤติที่ดีงาม เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของมนุษย์ต่อเพื่อนมนุษย์ มนุษย์ต่อสรรพสัตว์ และมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมด้วยกัน

บทสรุป

นักการเมืองคือผู้ที่ทำหน้าที่ทางการเมือง เข้ามาวางรูปแบบของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากกลุ่มองค์กรชุมชน และประชาชนทั่วไป ให้การสนับสนุนให้มาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น เป็นคนในท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองภายนอก และไม่ใช้คนของทางการอย่างชัดเจน ผู้บริหารท้องถิ่นในวัฒนธรรมแบบนี้เป็น “นักประสานงาน” มากกว่าเป็นผู้หน้าที่เข้มแข็งเด็ดขาด ส่วนใหญ่มีแบบแผนการบริหารแบบเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กรชุมชน รับฟังความคิดเห็นผ่านเวทีชุมชน และการปรึกษาหารือระหว่างกลุ่ม/องค์กรชุมชน และบางครั้งก็เชิญหน่วยงานของรัฐในพื้นที่มาร่วมปรึกษาหารือ และตัดสินใจร่วมกัน ใช้หลักการตัดสินใจแบบ “เห็นพ้องต้องกัน” ให้ข้อมูล และรับฟังความเห็นของกันและกัน (ด้วยความอดทน) มากกว่าการใช้เกณฑ์เสียงข้างมาก นโยบายและแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ริเริ่มมาจากความคิดและความต้องการของกลุ่ม/องค์กรชุมชน จะมีเพียงบางกรณีเท่านั้นที่มาจากวิสัยทัศน์หรือความคิดความต้องการของผู้บริหารท้องถิ่นโดยลำพัง เป็นที่น่าสังเกตว่าการริเริ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในวัฒนธรรมแบบนี้มักจะมีปัญหาที่ประชาชนเผชิญหน้าอยู่ในอดีตและปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ไม่ค่อยพบเห็นแผนงานที่เน้นการป้องกันปัญหาหรือการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึงในอนาคต การเลือกตั้งในท้องถิ่นเป็นแบบปรึกษาหารือนี้อาจมีผู้สมัครรับเลือกตั้งจากหลายกลุ่มและมีการแข่งขันทางการเมืองที่เข้มข้นระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นได้เสมอ แต่ในที่สุดผู้ที่ได้รับเลือกจะเป็นผู้ที่กลุ่มองค์กรชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับมากที่สุด เมื่อเสร็จสิ้นการเลือกตั้งแล้ว การแข่งขันทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงการเลือกตั้งก็ค่อย ๆ คลี่คลายและหมดไปสมาชิกสภาท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นแกนนำกลุ่มองค์กรชุมชน สภาท้องถิ่นในวัฒนธรรมแบบนี้ส่วนใหญ่จะมีบทบาทชัดเจนเฉพาะด้านนิติบัญญัติเท่านั้น นอกจากนั้นก็จะเห็นสมาชิกสภาท้องถิ่นไปร่วมกับฝ่ายบริหารในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเวทีปรึกษาหารือกับกลุ่มองค์กรชุมชนและให้ข้อคิดเห็นแก่ฝ่ายบริหารเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ สำหรับการทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหารนั้น ดูเหมือนจะให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย ไม่ค่อยได้เห็นบทบาทการเป็นฝ่ายค้านหรือตรวจสอบฝ่ายบริหารอย่างเข้มแข็งจริงจังมากนัก และไม่ค่อยพบการแบ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นกลุ่มฝ่ายค้าน-ฝ่ายบริหาร การใช้หลักสุจริต 3 สำหรับนักการเมืองในสังคมไทยนั้นคือสุจริต 3 ประการเป็นฐานเบื้องต้นในการประยุกต์ใช้ทั้งตนเองและสังคมรอบตัว เป็นกระบวนการพัฒนาความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นการศึกษาเรียนรู้ของมนุษย์นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาและพัฒนาทั้ง 3 ด้านไป พร้อม ๆ กัน คือ ด้านพฤติกรรมด้านกาย ด้านวาจา ด้านจิตใจ และด้านปัญญา ซึ่งล้วนเป็นแนวทางการประยุกต์หลักของกายสุจริตในการพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า ให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับมนุษย์ที่อยู่ในสังคมนี้นี้ได้ เพราะการใช้หลักกายสุจริต เป็นการแสดงออกทางกายที่ดีงาม เป็นความประพฤติที่ดีงาม เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของมนุษย์ต่อเพื่อนมนุษย์ มนุษย์ต่อสรรพสัตว์ และมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมด้วยกัน

บรรณานุกรม

- กรณีกา ประภาวดีลภ. (2549). “ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลดอนแก้ว อำเภอมะแมร์ม จังหวัดเชียงใหม่”, สารนิพนธ์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- จรัส สุวรรณมาลา, ศ.ดร. (2549). **วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย**. บทความวิชาการ, แหล่งที่มา [ออนไลน์] : www.local.moi.go.th (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2562).
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช,ศ.ดร. (2541). **แนวคิดการเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์,รศ.ดร. (2545). **การเมืองสยามประเทศ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทองเปลว ทองบ้านเกาะ. (2555). “การศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2546) .**พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ 12. ม.ป.ม. : ม.ป.พ.ราชบัณฑิตยสถาน (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- สยามรัฐออนไลน์. (2561). **ค่านิยม 12 ข้อ ของคนไทย**. แหล่งที่มา [ออนไลน์] : <https://siamrath.co.th/n/50821>.
- สุจิตรา พรหมนุชาธิป. (2549). **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- Robinson G. Alan, and Schroeder M. Dean, (2003). “**Ideas Are Free: How the Idea Revolution Is Liberating People and Transforming Organizations**”. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.